

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 210. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-palladius04val-shoot-idm140034109649840.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

En anden underuisning oc formaning/ om Bønders Købstedferdt.

Kere Bonde/ ieg spør dig at met huad god samuittighed kant du och tør sidde i Ølkonis Huss i Købsted/ eller paa Landzby och slemme och demme/ ia sla saa megit i din halss/ met Aarloff sagt/ at din fatige Hustru oc Børn skulle sidde hiemme oc dricke valde oc Vand derfaar igen/ Tenck huad dit hierte vil suare dig/ om du gør hende det samme skel/ som du vilde haffue aff hende/ om hun vaare i din sted/ huad gelder det/ at dit hierte vinder dig offuer/ at du est en Tyff faar Gud aff Himmelen? I det at du stiæler fra dig selffue/ oc forkommer det/ som din fattige || Hustru ocb Børn skulde haffue gaat aff met dig/ er det skel oc relighed? er det Ecteskabs tro oc loffue?

Mand kand baade lee/ oc haffue en faur mund/ du kant end baade sløcke din tørst vdi Købstedem/ oc der som du vilt gøre Ølkonen rig/ at hun io skal faa aff dine pendinge/ da kant du tage en Leye eller Flaske met dig/ oc købeden fuld hiem 211 til dig/ din Hustru oc Børn/ huem kant du faa i al Verden/ dig bør helder at dricke met/ end met din Hustru oc Børn? Huad Huss bør dig at haffue kærere/ end det Huss/ som din kære Hustru oc børn ere vdi (vndettaagit Gubs Huss/ det skulle i end nu baade haffue kærst) Men det skal være der langt fra/ min kære Bonde lilde/ at du skalt haffue Ølkonens Huss i Købstedem eller paa Lansbyen/ mere kært/ end det Huss som din kære Hustru oc Børn ere vdi/ Betenck huad du loffuede hende den tid mand lagde eders hender sammen oc i bleffue thu Ectefaalck/ da tilsagde du hende/ at den mindste pending du kunde || affle tilsammen/ der aff skulde halffdelen være hendis.

Det seer mand paa rømnings godz naar en mand rømmer fra Huss/ oc hiem/ da tager Herskab hans Hoffuitlod eller halff bodzlod op/ den anden halffue part/ som hører Hustruen til/ mue de icke raacke eller røre/ saa sant som hun haffuer icke forkast sin part met/ der paa kand man io forstaa/ at halffdelen hører Hustruen til/ derfaar er det io tilbørligt/ at du vnder hende oc dine Børn met dig. Dricker du en broder dryck da vnd dem en Søster dryck met dig vdi Jesu naffn/ saa est du hiemme til dit egit/ saa haffuer du dit Hoffuit helt/ saa : haffuer ingen slagit dig ihiel i Ølkonens Huss/ oc du haffuer ingen slagit ihiel/ saa er icke dine Heste skende met din Vogn/ saa er dine arme oc ben hele paa dig/ saa kant du gaa til din seng/ naar som du haffuer faaet en skaal øl offuer din tørst/ Mange Dannemend lyde mig at/ oc de kende sig gaffn der vdi/ de fare til Købstedem en stunderom eller tho/ oc saa hiem igen til deris || bo oc bygge/ at vare paa deris biering/ oc sette dem icke nu lenger til Slemmedryck/ som en haab Ølkrager (Aalekrager skulde ieg sige) at det løber igennem dem/ huad de forhuerffue, saa at de kunde gøre huercken Kongens eller Hosbondens skeppe fyldest/ Men nødis til at flytte oc flacke omkring/ saa lenge aff it Gods/ paa it andet at de bliffue til stackarle/ naar dem glipper da alting/ da glipper dem icke staaadegang paa det siste.

En Øldaare veed huer mand at tale om/ som icke megit 212 duer/ som mand kand her faare læse i denne Bog om Druckenskab/ besynderlige i den femte artickel.

Som den Øldaare der sad i Kruen/ oc hagde sin Sogneprest paa genge/ som saadant skarns faalck pleye at haffue/ oc sagde/ Jeg tror at det er Remmene løgn vor Sogneprest predicker faar oss/ i det hand siger/ at Mand oc Quinde ere it lifff tilsammen/ Som buds tremmen vaare min Hustru och Jeg it lifff tilsammen/ da finge hun saa vel som ieg/ aff dette gode Tyskøl/ Jeg || sidder her oc slaar i mig/ oc hun sidder hiemme oc tørster ind til hun faar aff Bermen.

Ah den Tiuff/ der maatte haffue tagit nogit hiem met sig til hende/ da haffde hun end faait nogit der aff met hannem/ O du Orme krop/ du faar end alligeuel nock/ der skulle alligeuel Taadzer oc Padder krybe ind at munden oc vd aff Næsen oc Øyen paa dig/ oc æde vd igen det som du saa slemmer i din hals.

Oc saa vil det gaa dig (vden du retter oc bedrer dig) at naar din Hustru oc børn gaa ind i Himmerigs Rige paa Dommedag oc bliffue salige ved Troen/ som de haffue beuist met deris taalmodige Valdedryck oc Vandryck/ da faa de at see der paa/ huorlunde at du skalt nedskiudis vdi Helffuede/ oc Dieffuelen skal der skencke i faar dig/ Helffuedis Ild til euig tid/ faar din formaledidet slemmen och demmen.

Du maat icke saa bære dig at/ vent om igen/ ræt dig/ at det skeer icke mere/ betenck huad du est din Hustru oc Børn plictig/ om || du vilt være oc kaldis en Dannemand/ thi dig bør at skicke dig saa emod din Hustru oc leffue saa met hende/ som met it skrøbeligt kar/ om hun kand icke end aldels være efter dit sind oc villie/ som du gerne vilde/ at du skalt icke derfaare strax bliffue som en Løffue eller Dieffuel vdi dit Huss/ met hug och slag/ men at du bær offuer met hende/ Thi diss bedre du far met hende/ diss bedre haffuer du hende/ hun er dit kød oc blod/ oc skal end besidde Himmerige Rige met dig (om du icke forkaster din part) Mand skal to holde aff det klædebon/ som han haffuer nest sig.

Her maatte du sige/ du straffer mig fast/ oc ieg hører min 213 Hustru ingen straff faa/ Ja min Ven/ kunde du betencke hendis sag ræt/ da er hun ydermere straffit aff Gud/ for vaare Forelders Synd/ saa at hendis

gandske leffnit/ er mere en skrøbelighed och siugdom end førlighed och karskhed/ Ja hun skal tidere gaa i døden end du skalt/ oc megit ont lide &c. Forhaabendis at hun hører io || Guds Ord/ oc end besynderlige tage disse ord til hierte.

Du Danne Quinde vilt io saa stille dit hierte/ mund och gerninger emod din kære hosbonde/ ath du skulde langt helder være død oc ligge i keregaarden/ end du skulde fortørne din hosbonde/ met it ord/ aff vitterligt mod/ saa langt skal det være der fra/ at du skalt staa hannem vdi Næsen som sinnep/ eller være hannem whørig och wlydig faar/ det gør ingen danne Quinde/ Scriften siger/ at du skalt tide din hosbonde oc være hannem hørrig oc lydig.